vers VO OR vers

LEZING 2
50 MINUTEN

ESTHER

7-10

Hamans ondergang, de redding van de Joden en de instelling van Poerim.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/esther/7-10

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Haman op weg naar Esthers tweede maaltijd	2 min	4
2	Esther ontmaskert Haman als vijand	3 min	5
3	Hamans dood aan zijn eigen galg	4 min	7
4	Hamans val en Christus' overwinning op satan	3 min	9
5	Mordechais macht en Esthers nieuwe verzoek	3 min	11
6	Een koninklijk bevel in alle talen	2 min	13
7	De Joden krijgen recht op zelfverdediging	3 min	14
8	Vreugde en bekeringen onder de volken	3 min	16
9	De Joden overwinnen hun vijanden	3 min	18
10	Esthers verzoek en de omvang van de strijd	3 min	20
11	Bekering en afkomst binnen het Joodse volk	2 min	22
12	Opluchting na de dreiging van uitroeiing	2 min	23
13	De instelling en betekenis van Poerim	3 min	24
14	Feestdagen als herinnering aan bevrijding	3 min	26

15	Mordechais aanzien en de parallel met Jozef	4 min	28
16	Apocriefe toevoegingen en apocalyptische stijl	4 min	30
17	Mordechais droom en de uitleg van de beelden	3 min	31
	Om verder te lezen		33

1

Haman op weg naar Esthers tweede maaltijd

Het verhaal werd onderbroken doordat onze vorige bijeenkomst ten einde liep. Haman is vernederd doordat hij Mordechai in het openbaar moest eren. Zijn familie heeft dit als een slecht voorteken voor hem gezien en heeft gezegd:

> En Haman vertelde aan zijn vrouw Zeres en aan al zijn vrienden alles wat hem overkomen was. Toen zeiden zijn wijzen en Zeres, zijn vrouw, tegen hem: Als Mordechai, voor wie u begonnen bent te vallen, uit het geslacht van de Joden is, zult u tegen hem niets kunnen uitrichten, integendeel, u zult zeker voor hem ten val komen.
>
> ESTHER 6:13

Dit lijkt bijna een profetisch woord dat zij uitspraken, misschien zonder zelfs maar te weten dat ze profeteerden. Volgens Johannes hoofdstuk 11 profeteerde ook Kajafas dat Jezus voor het volk moest sterven, zonder zelf te beseffen dat hij profeteerde. Zo lijkt ook Hamans familie te profeteren. Ze zien dat dit niet goed zal aflopen voor Haman, en dat zal het beslist niet.

Aan het einde van hoofdstuk 6, vers 14, staat:

> Terwijl zij nog met hem spraken, kwamen de hovelingen van de koning er aan en zij haastten zich om Haman naar de maaltijd te brengen die Esther had aangericht.
>
> ESTHER 6:14

Haman had niet veel geslapen. Hij had de avond doorgebracht met het bouwen van een galg, eigenlijk een martelpaal, om Mordechai daaraan te doden. Daarna was hij midden in de nacht naar de koning gegaan om daar toestemming voor te krijgen. In

plaats van dat te kunnen doen, werd hij gedwongen Mordechai in het openbaar te eren. Zo had hij zijn ochtend doorgebracht. Toen brak blijkbaar rond het middaguur, naar alle waarschijnlijkheid, het moment aan voor dit feestmaal waarvoor Esther hem had uitgenodigd, hem alleen met de koning.

Toen Haman er voor het eerst over hoorde, dacht hij dat dit een groot voorrecht was, een grote eer om alleen met de koning en de koningin te zijn. Daaruit bleek dat hij direct onder het koningshuis een unieke positie innam. Maar dit bleek voor hem toch niet zo'n groot voorrecht te zijn. Hij wist niet dat het volk dat hij probeerde te vernietigen, en in het bijzonder de man die hij probeerde te vernietigen, Mordechai, verwant waren aan de koningin. Dat zal hem in dit hoofdstuk duidelijk worden.

2

Esther ontmaskert Haman als vijand

In hoofdstuk 7:

> Toen de koning met Haman gekomen was om met koningin Esther te drinken, zei de koning ook op de tweede dag bij het drinken van de wijn tegen Esther: Wat is uw vraag, koningin Esther? Het zal u gegeven worden. En wat is uw verzoek? Het zal ingewilligd worden, al was het ook de helft van het koninkrijk. Toen antwoordde koningin Esther en zei: Als ik genade in uw ogen heb gevonden, koning, en als het de koning goeddunkt, dat men mij dan op mijn vraag mijn leven zal geven, en op mijn verzoek het leven van mijn volk. Want wij zijn verkocht, ik en mijn volk, om te worden weggevaagd, gedood en omgebracht. Zouden wij als slaven en als slavinnen verkocht zijn, dan zou ik hebben gezwegen, hoewel ook dan de tegenstander de schade voor de koning zeker niet zou kunnen vergoeden.
>
> ESTHER 7:1-4

De verwijzing naar verkocht zijn heeft ongetwijfeld te maken met het smeergeld van tienduizend talent zilver. Dat was de prijs die betaald was om hen allemaal te laten doden. Ze zegt dus:

We zijn verkocht om uitgeroeid te worden.

Wat ze zegt, is: ‘Dit is een gevaar voor mijn leven en het leven van mijn volk. Als het er alleen om ging dat we in slavernij zouden raken, zou ik je er niet mee lastigvallen. Maar het is iets veel ernstigers dan dat, waarbij ons leven gevaar loopt. Hoewel, als we als slaven waren weggevoerd en verkocht, zou het verlies voor de koning moeilijk te vergoeden zijn geweest. Dat wil zeggen, wij Joden zijn hier eigenlijk van grote waarde voor het koninkrijk. Als je ons zou kwijtraken doordat we ergens als slaven werden verkocht, zou dat een groot verlies voor je zijn geweest. Maar ik zou je er niet mee hebben lastiggevallen als dat het enige gevaar was.’

> Toen sprak koning Ahasveros en zei tegen koningin Esther: Wie is hij en waar is hij die zijn hart vervuld heeft om zo te handelen? Esther zei: De man, de tegenstander en vijand, is deze slechte Haman. Toen werd Haman door angst overvallen in de tegenwoordigheid van de koning en de koningin.
>
> ESTHER 7:5-6

Zoals je je kunt voorstellen, was het tot dan toe al geen goede dag voor hem geweest. En nu zou dit zijn hele dag en zijn hele leven verwoesten. Hij was doodsbang toen hij besefte dat hij ontmaskerd was. Tot op dat moment wist hij niet dat Esther verwant was aan Mordechai of aan de Joden, en dat hij zelfs haar had bedreigd. Zonder het te beseffen had hij een plan beraamd om de koningin te doden.

> Woedend stond de koning op van het drinken van de wijn en ging naar de tuin van het paleis. Haman bleef staan om bij koningin Esther voor zijn leven te smeken, want hij zag dat bij de koning het onheil over hem ten volle besloten was.
>
> ESTHER 7:7

Blijkbaar moest hij hierover nadenken. Normaal gesproken, onder gewone omstandigheden, zou hij waarschijnlijk gewoon hebben gezegd: ‘Dood Haman dan, als hij mijn koningin bedreigt.’ Maar dit is een zware beschuldiging. Dit is een ingrijpende zaak. Haman was de eerste minister. Hem laten terechtstellen zou in feite betekenen dat hij iemand anders op die vertrouwenspost moest aanstellen. Deze man was tenslotte zijn vertrouwde minister geweest. Hij gaat naar buiten om deze informatie te verwerken, dat zijn eerste minister een plan heeft beraamd om zijn koningin te doden.

3

Hamans dood aan zijn eigen galg

> Toen de koning uit de tuin van het paleis terugkwam in de zaal waar men de wijn gedronken had, was Haman neergevallen op het rustbed waarop Esther lag. En de koning zei: Zou hij ook nog de koningin in huis aanranden in mijn bijzijn? Toen dit woord uit de mond van de koning was gekomen, bedekte men het gezicht van Haman.
>
> ESTHER 7:8

Het is moeilijk om je dit voor te stellen, maar de mensen zaten in die tijd niet op stoelen. Ze lagen op rustbanken naast lage tafels, en zo aten ze. Esther lag dus natuurlijk op een rustbank. En toen Haman haar om zijn leven smeekte, was hij blijkbaar naar haar rustbank toe gekomen en had hij zich er zo overheen geworpen dat het er in de ogen van de koning nogal verdacht uitzag. En er staat:

De koning zei: ‘Gaat hij ook nog de koningin aanranden terwijl ik in huis ben?’ Het Engelse woord ‘assault’ betekent hier seksueel betasten, seksueel aanranden.

Dat betekent dat hij ter dood veroordeeld was. De dienaren kwamen naar hem toe en deden een zak over zijn hoofd.

Het was heel onverstandig van Haman om in de buurt van de koningin te komen. Waarschijnlijk zou hij toch al sterven, maar het maakte de koning echt woedend, want niemand mocht in de buurt van de koningin komen. Alleen de eunuchen, mannen die gecastreerd waren en geen gevaar konden vormen voor de reinheid van de harem, mochten in de buurt van de koninginnen en de bijvrouwen van de koning komen. Geen enkele gewone man mocht dat. In zekere zin liep Haman al enig gevaar doordat hij alleen al tijdens het feestmaal zo dicht bij de koningin was. Een gewone man mocht immers niet in de buurt van de koningin komen, zeker niet van een heel mooie koningin van wie men zou kunnen denken dat ze een andere man in verleiding zou brengen.

Haman maakte blijkbaar de fout haar zelfs aan te raken. Je zou de koningin nooit aanraken. En hoewel hij haar natuurlijk niet probeerde aan te randen, leek het daar voor de koning genoeg op om hem deze opmerking te laten maken. En toen hij die opmerking maakte, bestond er natuurlijk geen enkele twijfel meer over het lot van Haman. De dienaren kwamen gewoon naar hem toe en bedekten zijn hoofd, alsof ze wilden zeggen: ‘Ik denk dat deze man er geweest is.’

En dus zei Charbona, een van de eunuchen, tegen de koning:

> En Charbona, een van de hovelingen die in dienst stond van de koning, zei: Zie, ook de galg die Haman heeft gemaakt voor Mordechai, die goed voor de koning gesproken heeft, staat bij het huis van Haman, vijftig el hoog. Toen zei de koning: Hang hem daaraan.
>
> ESTHER 7:9

Nu voegt hij dat kleine zinnetje over Mordechai toe:

die het bij de koning voor hem had opgenomen.

Het is duidelijk dat de dienaren Mordechai gunstig gezind waren en Haman niet. En dus wrijft hij het er nog eens in: hij wilde Mordechai doden. Mordechai is degene die je leven heeft gered, die een complot tegen je leven heeft ontmaskerd.

Toen zei de koning:

Hang hem daaraan op.

> Toen hingen zij Haman aan de galg die hij voor Mordechai had laten oprichten. Toen bedaarde de woede van de koning.
>
> ESTHER 7:10

En het lijkt alsof het verhaal daarmee afgelopen zou moeten zijn, maar er zijn in zekere zin nog drie hoofdstukken. Hoofdstuk 10 is maar drie verzen lang, maar je zou denken dat het verhaal hier zou eindigen. Er is nog iets dat afgehandeld moet worden, namelijk dat er nog steeds een datum is vastgesteld waarop de Joden uitgeroeid moeten worden. En die datum kan niet worden veranderd, omdat dat een wet van de Meden en Perzen was. Dat probleem moet dus nog worden opgelost.

4

Hamans val en Christus' overwinning op satan

Toch zou het verhaal op dit punt een gelukkig einde hebben, bijna als een sprookje: met de slechterik liep het slecht af, en de goeden leefden daarna nog lang en gelukkig. En in zekere zin kan dit deel van het verhaal worden gezien als een type van Christus, waarbij Mordechai op Christus lijkt en Haman op de duivel. De duivel probeerde Christus te vernietigen door Hem aan een kruis te hangen. En toch was het satan die aan het kruis werd vernietigd. Hetzelfde werktuig waarvan hij dacht dat het Jezus de dood zou brengen, en dat Jezus ook de dood bracht, betekende niet de vernietiging van Jezus. Het betekende de vernietiging van de duivel zelf.

Door het kruis heeft Jezus getriomfeerd over de overheden en machten, staat er in Kolossenzen 2:15.

> Hij heeft de overheden en de machten ontwapend, die openlijk te schande gemaakt en daardoor over hen getriomfeerd.
>
> KOLOSSENZEN 2:15

Er staat ook:

> Omdat nu die kinderen van vlees en bloed zijn, heeft Hij eveneens daaraan deel gehad om door de dood hem die de macht over de dood had — dat is de duivel — teniet te doen,
>
> HEBREEËN 2:14

Dat wil zeggen: doordat Jezus gekruisigd werd, heeft Hij satan vernietigd, zegt Hebreeën 2:14. De Bijbel leert dus dat doordat satan Jezus aan het kruis probeerde te vernietigen, satan zelf aan het kruis werd vernietigd.

Dat is misschien de reden waarom we in het Oude Testament dit nogal merkwaardige gebeuren aantreffen, toen de Israëlieten door slangen gebeten werden en stierven: God zei tegen Mozes dat hij een bronzen slang moest maken en die aan een banierstok moest hangen. Een banierstok was een kruisvormige stok, een rechtopstaande stok met een dwarsbalk om banieren aan te hangen. En in het Hebreeuws werd deze bronzen slang op een banierstok geplaatst.

Vertalersnoot: de spreker gebruikt hier het Engelse ‘banner pole’, dat hij uitlegt als een banierstok met een dwarsbalk. De HSV gebruikt in Numeri 21:8-9 het woord ‘staak’; dat woord benoemt op zichzelf geen dwarsbalk.

En we weten dat Jezus in Johannes 3:14 zei:

> Zoals Mozes de slang in de woestijn omhooghief, zo moet ook de Zoon des mensen omhooggeheven worden.
>
> JOHANNES 3:14

En zo was de slang die omhooggeheven werd een soort zinnebeeld van wat er bij de kruisiging van Christus gebeurde: de Zoon des mensen Die aan het kruis omhooggeheven werd. Toch is een slang geen erg goed zinnebeeld van Christus, maar wel van de duivel. En het zou heel goed kunnen dat God met het ophangen van de slang wilde uitbeelden dat door de kruisiging van Christus, doordat Christus omhooggeheven werd, de slang zelf aan het kruis vernietigd zou worden, door het

kruis. En zo heeft Haman deze galg klaargemaakt om Mordechai daaraan om te brengen. In plaats daarvan wordt Haman er zelf aan omgebracht, als een soort poëtische gerechtigheid.

5

Mordechais macht en Esthers nieuwe verzoek

Nu hoofdstuk 8.

> Op diezelfde dag gaf koning Ahasveros aan koningin Esther het huis van Haman, de tegenstander van de Joden; en Mordechai kwam bij de koning, want Esther had verteld wat hij voor haar was.
>
> ESTHER 8:1

Dat wil zeggen, het landgoed van Haman, die heel rijk was. Zoals we eerder in hoofdstuk 5, vers 11 zagen, sprak Haman over zijn grote rijkdom, zijn vele kinderen en de manieren waarop de koning hem had bevorderd. Dat hele landgoed werd nu aan Esther gegeven. Esther kreeg het huis van Haman, de vijand van de Joden.

> Vervolgens deed de koning zijn zegelring af, die hij van Haman afgenomen had, en gaf die aan Mordechai. Esther stelde Mordechai aan over het huis van Haman.
>
> ESTHER 8:2

Dus het huis van Haman, een groot landgoed, werd aan Esther gegeven, en zij stelde Mordechai erover aan. De koning gaf Mordechai zijn zegelring. Die gaf natuurlijk de bevoegdheid om wetten en documenten uit te vaardigen in naam van de koning. De

afdruk van het zegel van de koning in een zegel van was maakte iets officieel. Haman had deze ring gedragen, en nu wordt hij aan Mordechai gegeven. Zo wordt hij aangesteld als eerste minister in de plaats van Haman.

> Esther sprak opnieuw in de tegenwoordigheid van de koning. Zij viel aan zijn voeten neer, huilde en smeekte hem het onheil van Haman, de Agagiet, en zijn plan dat hij tegen de Joden had bedacht, weg te nemen. Daarop reikte de koning Esther de gouden scepter toe. Toen stond Esther op en ging voor de koning staan. Zij zei: Als het de koning goeddunkt en als ik genade bij hem heb gevonden, en deze zaak juist is in de ogen van de koning en ik aangenaam ben in zijn ogen, laat er dan een schrijven uitgaan om de brieven te herroepen met het plan van Haman, de zoon van Hammedatha, de Agagiet, die hij heeft geschreven om de Joden om te brengen in alle gewesten van de koning. Want hoe zal ik in staat zijn het onheil aan te zien dat mijn volk zal treffen? En hoe zal ik in staat zijn het verderf van mijn familie aan te zien?
>
> ESTHER 8:3-6

> Toen zei koning Ahasveros tegen koningin Esther en tegen de Jood Mordechai: Zie, het huis van Haman heb ik aan Esther gegeven, en hem heeft men aan de galg gehangen, omdat hij zijn hand aan de Joden geslagen had. Schrijft u dan zelf over de Joden zoals goed is in uw ogen, in naam van de koning, en verzegelt u het met de zegelring van de koning. Want de tekst die in naam van de koning geschreven en met de zegelring van de koning verzegeld is, kan niet herroepen worden.
>
> ESTHER 8:7-8

6

Een koninklijk bevel in alle talen

> De schrijvers van de koning werden in diezelfde tijd geroepen, in de derde maand, de maand Sivan, op de drieëntwintigste van die maand. Er werd geschreven overeenkomstig alles wat Mordechai gebood, aan de Joden, aan de stadhouders, de landvoogden en vorsten van de gewesten, van India tot Cusj, honderdzevenentwintig gewesten; elk gewest in zijn eigen schrift en elk volk in zijn eigen taal, ook aan de Joden in hun eigen schrift en hun eigen taal.
>
> ESTHER 8:9

Daar zou Judea natuurlijk ook bij horen.

Hij liet schrijvers komen om in verschillende talen te schrijven. Mordechai dicteerde dus deze wet, en alle schrijvers schreven die op in de verschillende talen van de mensen naar wie de wet zou worden gestuurd. Dit was voordat het hele rijk één taal sprak. Alexanders voorgangers, de Grieken, breidden in deze tijd hun invloed uit. Dit speelt zich niet helemaal tijdens het leven van Alexander zelf af, maar het Griekse Rijk rukte op tegen het Perzische Rijk. Xerxes voerde enkele onsuccesvolle oorlogen tegen de Grieken en verloor terrein. Dat gaf Alexander uiteindelijk de macht om te komen en het gebied te veroveren. Na deze tijd veroverde Alexander de Grote het hele rijk.

Toen Alexander dat deed, legde hij daadwerkelijk de Griekse taal op aan het hele rijk. Geen enkele koning had dat eerder gedaan, dat wil zeggen, zijn eigen taal opleggen aan al zijn veroverde gebieden. Dus ongeveer één generatie na Alexander sprak de hele wereld rond de Middellandse Zee Grieks. Maar vóór de tijd van Alexander had elke plaats haar eigen taal. Wanneer dus bijvoorbeeld de Babyloniërs, de Perzen of de Assyriërs een gebied veroverden, moesten ze mensen hebben die de plaatselijke taal spraken om dat gebied te besturen.

Ook hier moesten de wetten, toen ze naar alle 127 gewesten werden gestuurd, in de talen van de plaatselijke bevolking worden geschreven. Ze hadden dus heel wat schrijvers die daarvoor kwamen. Mordechai dicteerde een wet, en deze schrijvers schreven die op, natuurlijk vertaald in de verschillende talen.

Er staat:

7

De Joden krijgen recht op zelfverdediging

> Men schreef in naam van koning Ahasveros en verzegelde het met de zegelring van de koning. Men verzond de brieven door middel van ijlboden te paard, die op de snelle koninklijke paarden reden, gefokt met merries. In de brieven stond dat de koning de Joden in elke stad toestond zich te verzamelen, op te komen voor hun leven, en iedere macht die hen in het nauw zou willen brengen, uit welk volk of gewest ook, weg te vagen, te doden en om te brengen, met kleine kinderen en vrouwen, en hun bezit te plunderen. Dit gold voor één dag in alle gewesten van koning Ahasveros, voor de dertiende dag van de twaalfde maand, dat is de maand Adar.
>
> ESTHER 8:10-12

Dat was de datum die Haman door het werpen van het lot had vastgesteld. Op die dag zouden de Joden voorbereid zijn. Ik denk dat ze hier ongeveer acht maanden van tevoren bericht kregen, zodat ze zich daadwerkelijk konden versterken. Als ik het goed begrijp — en het is me niet helemaal duidelijk, maar volgens mij was dit de regeling — had Haman geregeld dat iedereen op die dag tegen de Joden mocht opstaan en hen mocht doden. Dit gebeurde op grond van een officieel bevel van de koning van Perzië, zodat de Joden zich niet zouden kunnen verzetten. Als de Joden zich verzetten, zouden alle legers van Perzië tegen de Joden strijden. De Joden zouden dan tegen een bevel van de koning strijden. Het was meer alsof er een doodvonnis over de Joden was

uitgesproken. En net zoals een misdadiger zich niet mag verdedigen tegen de elektrische stoel, tegen de politie, zo zouden de Joden zich niet mogen verdedigen zonder vergeldingsmaatregelen van de overheid. Dat was dus wat er veranderde. Ze kregen nu toestemming om zich te verdedigen.

Wie moesten de Joden nu eigenlijk gaan doden? Dit is me niet zo duidelijk als ik zou willen, maar volgens mij draaide het bij dat geld hierom: Haman had aangeboden iedereen te betalen die Joden doodde. Verschillende mensen in het Perzische Rijk konden dus op vrijwillige basis opstaan en hun Joodse buren doden. Er stond een prijs op het hoofd van de Joden. Mensen zouden betaald krijgen voor het doden van Joden. Iedere burger kreeg dus de gelegenheid om een huurmoordenaar te zijn en betaald te worden om zijn Joodse buren te doden. En de Joden zouden zich niet mogen verzetten. Maar nu werd er een bevel uitgevaardigd dat de Joden zich wel mochten verzetten.

Natuurlijk was niemand verplicht om Joden te doden. Het was vrijwillig. Mensen die wilden opstaan om de Joden uit te moorden en daarvoor betaald wilden krijgen, konden een vergoeding innen. Maar nu zouden ze natuurlijk moeten vechten tegen gewapend verzet dat van de overheid toestemming had om zich tegen hen te verzetten. En ze zouden vechten tegen de mensen die nu het land bestuurden: Mordechai en koningin Esther, die Joden waren. De mensen zouden dus niet meer zo staan te springen om tegen de Joden op te staan. Maar sommigen deden dat wel, en er werd gevochten.

Ik denk dat dit bevel, en het feit dat nu bekend was dat Mordechai en Esther Joden waren die hoge regeringsfuncties in Perzië bekleedden, ongetwijfeld veel mensen op andere gedachten heeft gebracht. Anders waren die misschien bereid geweest om aan deze slachting mee te doen. Ik denk dat veel mensen hierdoor besloten ervan af te zien. We zullen zien dat dit inderdaad zo was.

8

Vreugde en bekeringen onder de volken

Er staat in vers 13:

> De inhoud van het geschrevene moest als wet uitgevaardigd worden in elk gewest en openbaar gemaakt aan alle volken, zodat de Joden die dag klaar zouden staan om zich te wreken op hun vijanden. De ijlboden die op de snelle koninklijke paarden reden, vertrokken haastig, aangedreven door het bevel van de koning. Ook in de burcht Susan was de wet uitgevaardigd. Mordechai ging bij de koning weg in een blauwpurperen en wit koninklijk gewaad, met een grote gouden kroon en een mantel van fijn linnen en roodpurper. En de stad Susan juichte en was blij.
>
> ESTHER 8:13-15

Let nu eens op het verschil met de reactie van de burgers op het bevel van Haman, eerder in hoofdstuk 3. Toen werd publiekelijk bekendgemaakt dat alle Joden op een bepaalde dag uitgeroeid moesten worden. De allerlaatste regel van hoofdstuk 3 zei dat de stad Susan in verwarring was. Het is alsof de stad niet echt positief tegenover dit

bevel stond en de mensen het vreemd vonden. Ze waren in de war. Waarom gaan we deze fatsoenlijke Joodse mensen doden? Maar nu even openbaar is bekendgemaakt dat de Joden zich mogen verdedigen, is de stad daar blij mee.

> Bij de Joden was er licht en blijdschap, vreugde en eer. En in elk gewest en in elke stad waar het woord van de koning en zijn wet was aangekomen, was er bij de Joden blijdschap en vreugde, en waren er maaltijden en vrolijke dagen. Velen uit de volken van het land werden Jood, omdat angst voor de Joden op hen was gevallen.
>
> ESTHER 8:16-17

Dat wil zeggen, ze waren bang voor Mordechai, die de eerste minister en een Jood was, voor koningin Esther, die een Jodin was, en voor de koning, die de Joden heel gunstig gezind was. Dat was duidelijk, als zijn koningin Joods was en zijn eerste minister Joods was. Hij was de Joden dus gunstig gezind. Als je opstaat om de Joden te doden, kies je duidelijk partij tegen de koning en de koningin en de eerste minister. Sommigen deden het toch, omdat ze dat wettelijk mochten doen. Ze konden er wat geld mee verdienen. Maar veel mensen besloten: ‘Ik weet het niet. Ik denk het toch niet.’ En sommigen van hen bekeerden zich zelfs tot het jodendom. Er staat:

Veel mensen in het land werden Joods.

Het doet me denken aan de tijd dat Constantijn, de keizer van Rome, christen werd. Veel mensen in Rome werden christen omdat de keizer christen was. Het is politiek gezien veiliger om dezelfde geloofsovertuiging te hebben als de koning. Hoewel hier dus niet wordt gezegd dat de koning zich tot het jodendom had bekeerd, was er voldoende Joods gezag in het paleis om sommige mensen te laten denken dat het in hun voordeel zou zijn om ook Jood te worden. Ze werden dus proselieten, denk ik.

9

De Joden overwinnen hun vijanden

Hoofdstuk 9:

> In de twaalfde maand, dat is de maand Adar, op de dertiende dag ervan, toen het moment gekomen was om het woord van de koning en zijn wet uit te voeren, op de dag waarop de vijanden van de Joden hoopten hen in hun macht te krijgen, gebeurde het omgekeerde, want de Joden zelf kregen hun haters in hun macht.
>
> ESTHER 9:1

Dit was dus de beslissende dag. Zou er onder de inmiddels veranderde omstandigheden iemand tegen de Joden opstaan? Nou, sommigen deden dat.

> De Joden verzamelden zich in hun steden, in alle gewesten van koning Ahasveros, om de hand te slaan aan hen die hun onheil zochten. Niemand was tegen hen bestand, want angst voor hen was op alle volken gevallen. En al de vorsten van de gewesten, de stadhouders, de landvoogden en zij die het werk van de koning deden, ondersteunden de Joden, want angst voor Mordechai was op hen gevallen.
>
> ESTHER 9:2-3

Dus alle plaatselijke bestuurders in alle 127 gewesten hielpen de Joden. Er woedt een burgeroorlog, en de plaatselijke bestuurders steunen de Joden omdat ze bang waren voor de eerste minister, Mordechai.

> Want Mordechai stond in hoog aanzien in het huis van de koning, en zijn roem verbreidde zich door alle gewesten, want deze man, Mordechai, kreeg gaandeweg meer aanzien. De Joden sloegen met het zwaard op al hun vijanden in en zaaiden dood en verderf, en zij deden met hun haters naar hun goeddunken. In de burcht Susan hebben de Joden vijfhonderd man gedood en omgebracht.
>
> ESTHER 9:4-6

Ook worden de namen gegeven van de tien zonen van Haman. Dat zijn Parsandatha, Dalfon, Asfata, Poratha, Adalia, Aridatha, Parmastha, Arisai, Aridai en Vaizatha.

> En ook Parsandatha, Dalfon, Asfata, Poratha, Adalia, Aridatha, Parmastha, Arisai, Aridai en Vaizatha, de tien zonen van Haman, de zoon van Hammedatha, de tegenstander van de Joden, doodden zij, maar ze staken hun hand niet uit naar de buit.
>
> ESTHER 9:7-10

De Joden plunderden dus niet, maar ze namen wel met geweld wraak door oorlog te voeren.

> Op diezelfde dag kwam bij de koning het bericht binnen van het aantal gedoden in de burcht Susan. En de koning zei tegen koningin Esther: In de burcht Susan hebben de Joden vijfhonderd man en de tien zonen van Haman gedood en omgebracht. Wat zullen ze dan wel niet in de overige gewesten van de koning gedaan hebben? Wat is nu uw vraag? Het zal u gegeven worden. En wat is uw verzoek nog? Het zal ingewilligd worden.
>
> ESTHER 9:11-12

10

Esthers verzoek en de omvang van de strijd

> Toen zei Esther: Als het de koning goeddunkt, laat het dan aan de Joden die in Susan zijn, toegestaan zijn om ook morgen te doen volgens de wet die voor vandaag geldt; en laat men de tien zonen van Haman aan de galg hangen. Toen zei de koning dat men het zo zou doen. En er werd een wet uitgevaardigd in Susan en men hing de tien zonen van Haman op.
>
> ESTHER 9:13-14

Dat lijkt niet erg aardig, maar in die dagen was het gevaar van vergeldingsacties door de nakomelingen van gedode politieke leiders heel groot. We zien het in de verhalen in de boeken Koningen enzovoort. Wanneer er een zoon van het vorige bewind of de vorige dynastie in leven blijft, bestaat het gevaar dat hij aanhangers vindt, in opstand komt en probeert de bestaande dynastie omver te werpen. Het was gewoon

gebruikelijk. Het was gewoon de politieke praktijk om de hele familie uit te roeien van degenen die daarvoor aan de macht waren geweest, zodat hun nakomelingen later niet tegen je in opstand zouden komen.

> En de Joden die in Susan waren, verzamelden zich ook op de veertiende dag van de maand Adar, en doodden in Susan driehonderd man. Zij staken echter hun hand niet uit naar de buit. En de rest van de Joden, die in de gewesten van de koning waren, verzamelden zich om pal te staan voor hun leven en kregen rust van hun vijanden. Zij doodden onder hun haters vijfenzeventigduizend man, maar zij staken hun hand niet uit naar de buit. Dit gebeurde op de dertiende dag van de maand Adar. Op de veertiende daarvan rustten zij, en zij maakten die tot een dag van maaltijden en blijdschap.
>
> ESTHER 9:15-17

Die vijfenzeventigduizend werden naar ik aanneem verspreid over het hele rijk gedood.

Nogmaals, zoals ik al zei, het is me niet helemaal duidelijk hoe dit werd uitgevoerd, omdat het naar mijn idee niet echt heel duidelijk wordt gemaakt. Misschien heb ik het mis als ik zeg dat mensen vrijwillig in opstand kwamen. Het is mogelijk dat Haman het geld al had uitgedeeld aan mensen die het hadden aangenomen en ermee hadden ingestemd als huurmoordenaars op te treden. In feite hadden deze mensen gezegd: ‘Goed, ik neem het geld aan. Ik zal de Joden in mijn buurt doden.’ En als dat zo is, waren zij misschien degenen die worden beschreven als degenen die de Joden haatten. Want het klinkt alsof de Joden het initiatief namen om degenen die hen haatten aan te vallen en te doden. Hoewel ik niet zeker weet of dat hier is gebeurd, klinkt het door de manier waarop het is verwoord voor mij wel zo: dat de Joden wisten wie het waren. Ze wisten wie de mensen waren die waren ingehuurd om hen te doden. En misschien vielen ze hen aan en doodden ze hen om hun voor te zijn. Ik weet niet echt zeker hoe dit werd uitgevoerd.

11

Bekering en afkomst binnen het Joodse volk

Maar toen alles voorbij was, verzette niemand in het Perzische Rijk zich nog tegen de Joden. En er waren meer Joden dan ooit tevoren, omdat veel Perzen zelf Joden werden. Trouwens, het feit dat Perzen Joden konden worden, zou ons moeten leren dat er door de geschiedenis heen veel mensen zonder Joods bloed zijn geweest die Joden zijn geworden. De Perzen hadden geen Joods bloed, afgezien van enkelen die misschien met Joden waren getrouwd. Maar door zich tot het jodendom te bekeren, werden ze deel van de Joodse gemeenschap en trouwden ze natuurlijk met Joden.

Hoe vaak dit soort dingen door de geschiedenis heen is gebeurd, weet niemand, behalve dat het heel vaak is gebeurd. Er heeft door de jaren heen dus een enorme vermenging van Joods bloed met heidens bloed plaatsgevonden. En het is heel moeilijk vast te stellen of er nog zuiver Joods bloed in enige familie bestaat, of zelfs wat we als zuiver Joods bloed zouden beschouwen. Als iemand half Joods is — met een Joodse moeder en een heidense vader — wordt die persoon als Joods beschouwd. Maar die persoon is eigenlijk maar half Joods. Hun dochters worden als Joods beschouwd. Als die met heidenen trouwen, worden hun kinderen ook Joods genoemd. Maar naar hun bloed zijn die maar voor een kwart Joods. En zo worden mensen, hoe meer generaties je verdergaat, nog steeds Joods genoemd als ze een Joodse moeder hebben. Maar die Joodse moeder is naar haar bloed misschien maar voor een kwart, een achtste of een zestiende Joods. Maar volgens de Schrift en de geschiedenis heeft er een enorme verdunning van het Joodse ras plaatsgevonden door dit soort dingen: mensen die zich tot het jodendom bekeren of met Joden trouwen.

12

Opluchting na de dreiging van uitroeiing

> En de Joden die in Susan waren, verzamelden zich op de dertiende en op de veertiende van die maand en zij rustten op de vijftiende ervan en zij maakten die tot een dag van maaltijden en van blijdschap. Daarom maken de Joden van het platteland, die in niet ommuurde steden wonen, de veertiende dag van de maand Adar tot een dag van blijdschap en maaltijden, een vrolijke dag en een dag om elkaar geschenken te sturen.
>
> ESTHER 9:18-19

Nu zou je kunnen zeggen: hoe konden ze zo blij zijn nadat ze net zo'n bloedig conflict hadden meegemaakt? Maar je moet bedenken dat ze zo'n tien of elf maanden hadden geleefd onder de dreiging van een edict dat bepaalde dat ze allemaal uitgeroeid zouden worden. Wat konden ze doen? Ze konden nergens heen. De hele wereld die voor hen bereikbaar was, stond onder Perzisch bestuur, en er was nergens waar ze heen konden. Ze telden de dagen af totdat zij en hun kinderen en hun vrouwen en hun gezinnen en hun ouders allemaal gewoon weggevaagd zouden worden.

Uiteindelijk hebben ze dus gevochten en veel mensen gedood. Blijkbaar was geen van de mensen die ze doodden onschuldig. Hoe afschuwelijk dat ook geweest moet zijn, het moet voor de Joden een enorme opluchting zijn geweest. Ze hadden vele maanden geleefd onder de dreiging van een doodvonnis, om geen andere reden dan dat ze Joods waren. Ze hadden geen misdaden gepleegd.

Probeer je die situatie eens in onze eigen tijd voor te stellen. Stel dat er een edict gold voor iedereen die uit christelijke ouders geboren was. Dat gold ook voor mensen die er nu niet voor kozen om christen te zijn. Dat bepaalde dat iedereen zich over twaalf maanden moest melden om gedood te worden, omdat ze christelijke ouders hadden. Wat een vreemde geestestoestand zou dat geven bij iedereen die dat boven het hoofd hing. En als dat veranderde, zou dat natuurlijk een geweldige feestdag zijn.

13

De instelling en betekenis van Poerim

> Mordechai beschreef deze gebeurtenissen, en hij zond brieven aan al de Joden, dichtbij en ver weg, die in alle gewesten van koning Ahasveros waren, om voor hen vast te leggen dat zij ieder jaar de veertiende dag van de maand Adar en de vijftiende dag daarvan moesten vieren als de dagen waarop de Joden rust gekregen hadden van hun vijanden, in de maand die voor hen veranderd was van verdriet in blijdschap en van rouw in een feestdag, en om deze dagen te maken tot dagen van maaltijden en blijdschap, om elkaar geschenken te sturen en gaven te geven aan de armen.
>
> ESTHER 9:20-22

Dit feest is Poerim gaan heten. Het is een tweedaags feest dat de Joden nog steeds vieren. En dit boek is er om ons te vertellen hoe en waarom.

> De Joden namen op zich te doen wat ze al begonnen waren, en wat Mordechai hun geschreven had. Haman, de zoon van Hammedatha, de Agagiet, de tegenstander van alle Joden, had immers tegen de Joden het plan bedacht hen om te brengen, en hij had het ‘pur’, dat is het lot, geworpen om hen in verwarring te brengen en hen om te brengen.
>
> ESTHER 9:23-24

Nu is Poerim, de naam van het feest, eenvoudigweg het meervoud van Poer. Lot is Poer, en in het Hebreeuws voeg je aan het einde -im toe om er een meervoud van te maken: loten. Poerim betekent dus loten, omdat die dag door het werpen van het lot was uitgekozen.

> Maar toen zij, Esther, voor de koning was gekomen, beval hij door middel van die brieven dat het boze plan van Haman dat hij tegen de Joden bedacht had, op zijn eigen hoofd zou neerkomen, en men heeft hem en zijn zonen aan de galg gehangen. Daarom noemt men die dagen Purim, vanwege de naam van het ‘pur’. Daarom, vanwege al de woorden van deze brief, en om wat zij daarvan zelf gezien hadden, en wat hun overkomen was, stelden de Joden vast en namen zij de verplichting op zich, voor zichzelf, voor hun nageslacht en voor allen die zich bij hen zouden aansluiten, dat ze nooit het vieren van deze twee dagen zouden overslaan, volgens het voorschrift daarover, en op de vastgestelde tijd, ieder jaar. Deze dagen zouden herdacht en gevierd worden door elke generatie, elk gezin, elk gewest en elke stad. Deze dagen van Purim zou men niet overslaan onder de Joden, en bij hun nageslacht mocht aan de herdenking daarvan geen einde komen.
>
> ESTHER 9:25-28

> Daarna schreef koningin Esther, de dochter van Abichaïl, samen met de Jood Mordechai, met al hun gezag, om deze brief over Purim voor de tweede keer te bekrachtigen. En Mordechai zond de brieven aan al de Joden in de honderdzevenentwintig gewesten van het koninkrijk van Ahasveros, met woorden van vrede en trouw, om deze dagen van Purim te bekrachtigen op hun vastgestelde tijden, zoals de Jood Mordechai en koningin Esther voor hen vastgesteld hadden en zoals zij voor zichzelf en voor hun nageslacht de zaken over het vasten en hun weeklagen vastgesteld hadden. Het bevel van Esther stelde de zaken met betrekking tot dit Purim vast, en het werd in een boek geschreven.
>
> ESTHER 9:29-32

14

Feestdagen als herinnering aan bevrijding

En zo hebben we de grondslag van dat Joodse feest. Nu is het interessante aan dat Joodse feest dat de Joden het natuurlijk vieren, maar dat het niet een van de feesten is die Mozes heeft voorgeschreven. Het Loofhuttenfeest en het Pascha en het Pinksterfeest zijn allemaal feesten die God heeft ingesteld door Gods profeet Mozes, de wetgever. Het was een door God gegeven wet dat ze die feesten moesten houden.

Poerim werd echter eenvoudig op menselijk gezag ingesteld, dat van Mordechai. Nu was Mordechai in elk geval een Jood, en een vrome ook. Hij was een Joodse leider. Maar het werd ingesteld op gezag van de koning van Perzië, met zijn zegelring op het document. Dat is nogal interessant. De Joden vieren dat nog steeds, hoewel het een feestdag is die niets met Gods wet te maken had. Met andere woorden, als de Joden Poerim niet zouden houden, zouden ze alleen het besluit van de Perzische koning overtreden, niet Gods wet. Zo vieren de Joden tegenwoordig ook Chanoeka. Daarmee vieren ze een andere gebeurtenis, veel later in de geschiedenis, na de Makkabese

oorlog, die honderden jaren hierna plaatsvond. De Joden hebben dus, naast de wetten die Mozes gaf en de feesten die hij op hun kalender had gezet, nog andere feesten waarmee ze andere gebeurtenissen herdenken.

Een voordeel van een feestdag die vanaf de vroegste tijden zonder onderbreking is gehouden, is dat die in zekere zin bevestigt dat wat ze vieren werkelijk is gebeurd. Want waarom zouden ze het anders vieren? Waar kwam Poerim vandaan? Waarom zou het zo heten? Wat betekende het, als het niet hierom ging? Poerim wordt vanaf die tijd tot op de dag van vandaag door de Joden gevierd. En misschien zijn er dingen in dit verhaal waarbij je denkt: hoe waarschijnlijk is dat? Hoe waarschijnlijk is het dat een Jodin koningin van Perzië zou worden en dat de Joden door haar voorspraak gered zouden worden van een slecht mens als Haman? Het klinkt als een sprookje. Maar een van de dingen die bevestigen dat het historisch waar is, is dat de Joden juist dit verhaal hebben gevierd vanaf het moment dat het gebeurde tot nu toe. En als het verhaal niet was gebeurd, wat zou dan de aanleiding zijn geweest om met de viering te beginnen?

Dat ze het zijn blijven vieren, vormt een historische bevestiging van de gebeurtenissen die ze vieren. Hetzelfde geldt voor het Pascha. Hetzelfde geldt voor elk van deze feesten waarmee een grote bevrijding wordt herdacht, ook Chanoeka. Waarom zouden deze feesten worden gevierd? Waarom zouden deze feestdagen nog steeds worden gehouden? En waarom zouden ze al die tijd zijn gehouden als de gebeurtenissen die ze vieren nooit hadden plaatsgevonden? Hoe zouden ze dan zijn ontstaan?

15

Mordechais aanzien en de parallel met Jozef

Het laatste hoofdstuk heeft maar drie verzen. Er staat:

> Daarna legde koning Ahasveros belasting op aan het vasteland en de eilanden in de zee. Al zijn machtige en geweldige daden en de verklaring van de grootheid van Mordechai, die door de koning grootgemaakt is, zijn die niet geschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Medië en Perzië? De Jood Mordechai immers kwam op de tweede plaats, na koning Ahasveros. Hij stond in hoog aanzien bij de Joden en de menigte van zijn broeders was hem goedgezind, want hij zocht het beste voor zijn volk en sprak tot welzijn van heel zijn nageslacht.
>
> ESTHER 10:1-3

Het is interessant: er staat dat de positie van Mordechai en al het grote gezag dat hem werd gegeven, opgetekend staan in de kronieken van de koningen van Medië en Perzië. De schrijver van dit boek leefde in een tijd waarin die verslagen blijkbaar beschikbaar waren. Misschien worden ze ooit nog gevonden, al is dat niet waarschijnlijk. Want tenzij ze net zo ijverig werden overgeschreven als de Bijbel, zouden de documenten inmiddels zo grondig vergaan zijn dat ze beslist niet meer zouden bestaan. De enige manier waarop zulke oude documenten ooit bewaard blijven, is doordat mensen een reden hebben om ze over te schrijven en over te schrijven en over te schrijven, honderden jaren lang, omdat de afschriften oud worden.

Dit gebeurde allemaal vijfhonderd jaar voor Christus of nog eerder. En aangezien dat zo is, hebben zelfs documenten die in de tijd van Christus werden geschreven, zoals de Dode Zeerollen, het maar nauwelijks overleefd, en dan nog in zeer slechte staat. De reden dat we de Bijbel hebben, is dus dat er, hoewel die zo lang geleden werd geschreven, iemand was die reden had om de afschriften tot in modernere tijden te

blijven vermenigvuldigen. Maar welke reden zou iemand hebben om door de eeuwen heen de kronieken van de koningen van Medië en Perzië opnieuw over te schrijven, vooral nadat Perzië was gevallen en geen belangrijk rijk meer was? Waarom zouden de Grieken deze kronieken van de Meden en Perzen blijven overschrijven? Met andere woorden, het is niet waarschijnlijk dat deze kronieken ooit gevonden worden. Maar ze hebben beslist ooit bestaan, en de auteur kende ze. Hij wist dat als mensen uit een iets latere tijd de bijzonderheden van dit verhaal wilden nagaan, je die kon vinden in de kronieken van de Meden en de Perzen.

Mordechai wordt hier als de grote held voorgesteld. Het is eigenlijk Esther die haar leven op het spel zette, hoewel Mordechai ook heel belangrijk was in het verhaal en haar ertoe aanmoedigde. Maar dit verhaal lijkt in zekere zin een beetje op het verhaal van Jozef. Esther en Jozef waren allebei gewone Joden zonder enige politieke rang in een vreemd land: Jozef in Egypte en Esther in Perzië. Beiden werden door de voorzienigheid van God verheven tot posities met heel veel gezag en grote invloed in de heidense wereld. En beiden werden door God gebruikt om hun volk te redden. Jozef redde zijn volk van een hongersnood en Esther van uitroeiing.

Er zijn dus eigenlijk een aantal details in het verhaal die volgens sommige mensen bedoeld zijn om die overeenkomst te laten zien. Mordechais naam werd bijvoorbeeld opgeschreven, hoewel er niet meteen aan hem werd gedacht, doordat hij een complot ontmaskerde van twee dienaren van de koning die hem wilden doden. Jozef ontmoette in de gevangenis twee dienaren van koning Farao. Een van hen had blijkbaar een complot gesmeed om de koning te doden, maar door Jozefs ontmoeting met hen werd er later aan hem gedacht en kreeg hij een gezagspositie. In zekere zin deden zowel Mordechai als Jozef dus, door hun contact met een paar functionarissen van de koning, dingen waaraan later werd teruggedacht en die er veel mee te maken hadden dat ze een invloedrijke positie kregen.

16

Apocriefe toevoegingen en apocalyptische stijl

Wat ik hierover ook graag wil zeggen, is dat in latere eeuwen een Joodse schrijver een proloog en een epiloog aan het boek Esther heeft toegevoegd. Deze proloog en deze epiloog zijn nu daadwerkelijk aan de documenten toegevoegd. Veel oude documenten van Esther hebben die erbij staan. Het zijn wat wij apocriefe toevoegingen noemen, net zoals bepaalde hele boeken apocriefe boeken zijn, zoals de boeken van de Makkabeeën of Tobit, die de rooms-katholieke Bijbel als Schrift opneemt. Maar protestanten erkennen ze niet als Schrift. Ze worden apocriefe boeken genoemd.

Er staan gedeelten van Esther in de rooms-katholieke Bijbel die niet in de protestantse Bijbel zijn opgenomen, omdat ze apocrief zijn. De reden dat ze apocrief worden genoemd, is dat ze niet in dezelfde tijd zijn geschreven. Ze maken oorspronkelijk geen deel uit van het boek. Het boek is blijkbaar in de vijfde eeuw voor Christus geschreven, maar de apocriefe proloog en epiloog van Esther zijn waarschijnlijk in de tweede eeuw voor Christus geschreven en eraan toegevoegd, zodat ze nu deel uitmaken van de documenten. Maar het is door een andere hand geschreven.

Het interessante eraan is dat het geschreven is in wat wij de apocalyptische stijl noemen. De apocalyptische stijl is de stijl waarin het boek Openbaring, het boek Daniël en het boek Zacharia zijn geschreven. De apocalyptische stijl was onder de Joden in de eerste en tweede eeuw voor Christus eigenlijk een heel populaire schrijfstijl. Toen het boek Openbaring in de eerste eeuw na Christus werd geschreven, volgde het een stijl die onder de Joden heel gebruikelijk en populair was en die apocalyptisch wordt genoemd. De apocalyptische geschriften gingen meestal over dromen of visioenen, of allebei, waarin engelen en monsters en beesten en draken en dat soort dingen voorkwamen, die een drama opvoerden dat een symbolische betekenis had.

Het is waardevol om aandacht te besteden aan deze apocalyptische geschriften uit de tijd vóór Christus, omdat we ontzettend veel moeite hebben met de uitleg van een van onze Bijbelboeken, het boek Openbaring, dat in die stijl is geschreven. Als westerlingen zijn we geneigd geschriften min of meer letterlijk te nemen. Westerse

christenen zijn geneigd geweest Openbaring betrekkelijk letterlijk te nemen. Ik zeg ‘betrekkelijk’; eigenlijk worden er zelfs hierin enorm veel concessies gedaan, maar toch enigszins letterlijk, omdat we de stijl niet herkennen.

Wat behulpzaam is aan de apocalyptische, apocriefe toevoegingen aan Esther, is dat we weten hoe het verhaal werkelijk was, maar dat we in deze apocriefe toevoegingen ook de apocalyptische vertelling van het verhaal hebben. Ik wil ze aan jullie voorlezen, omdat de proloog die door deze latere schrijver aan Esther is toegevoegd, in een apocalyptische stijl is geschreven en zich voordoet als iets wat Mordechai heeft geschreven. Dat is nog iets met de apocriefe boeken: ze beweren vaak geschreven te zijn door iemand die ze niet heeft geschreven. Omdat de schrijver dit als inleiding aan het boek Esther toevoegde, deed hij alsof hij Mordechai was. Hij zei aan het begin dat hij een droom had gehad.

In deze proloog vertelt hij de droom die hij had. Het klinkt alsof het rechtstreeks uit het boek Openbaring komt, omdat het een droom in een typisch apocalyptische stijl is. Maar aan het einde van het boek Esther voegt hij een epiloog toe, slechts één alinea waarin hij uitlegt wat het verband is tussen de droom en het verhaal zelf. Dat is een voordeel voor ons, omdat we precies zien hoe deze apocalyptische schrijvers beelden gebruikten om gewone historische gebeurtenissen uit te beelden.

17

Mordechais droom en de uitleg van de beelden

Laat me dit aan jullie voorlezen. Zo luidt de apocriefe proloog van Esther. Het is Mordechai die een droom vertelt die hij naar eigen zeggen heeft gehad. Het is niet echt Mordechai; het is een latere schrijver die beweert hem te zijn. Hij zegt:

Kijk, lawaai en verwarring, donder en een aardbeving, chaos op aarde. En kijk, er kwamen twee grote draken naar voren, allebei klaar om te vechten, en ze brulden verschrikkelijk. Toen ze brulden, maakte elk volk zich klaar voor oorlog, om te vechten tegen het volk van de rechtvaardigen. En kijk, een dag van duisternis en somberheid, ellende en angst, lijden en grote chaos op aarde. Het hele volk van de rechtvaardigen was in paniek, bang voor alle ellende die hun boven het hoofd hing, en

ze stonden op het punt om te komen. Toen riepen ze God om hulp, en uit hun geroep ontstond, als uit een piepklein bronnetje, een grote rivier met heel veel water. Het werd licht, de zon kwam op, en de mensen op wie werd neergekeken, kwamen hoog te staan en verslonden degenen die in aanzien stonden.

Dat is de droom, en die wordt als inleiding op het boek Esther gepresenteerd. Aan het einde hebben we deze epiloog, die dezelfde schrijver toevoegt nadat het verhaal is afgesloten. Na hoofdstuk 10 van Esther voegen ze dit kleine stukje toe. Hij zegt:

Ik herinner me de droom die ik hierover had, en alles is uitgekomen. Het kleine stroompje dat een rivier werd, en toen was er licht en de zon en heel veel water — die rivier is Esther, met wie de koning trouwde en die hij koningin maakte. De twee draken zijn Haman en ik. De volken zijn degenen die bij elkaar kwamen om de naam van de Joden uit te wissen, en mijn volk, dat is Israël, dat God om hulp riep en werd gered.

Het interessante hieraan is dat er een werkelijk verhaal is, een historisch verhaal met gewone gebeurtenissen erin. Maar de apocriefe droom is geschreven in een apocalyptische stijl die lijkt op die van Openbaring. Er zijn draken die tegen elkaar brullen, en alle volken van de wereld worden gemobiliseerd. Er zijn aardbevingen, bliksemflitsen en donderslagen, en er is dat riviertje dat een grote rivier wordt, en water. Dat zijn allemaal beelden die je in het boek Openbaring tegenkomt, of trouwens in alle apocalyptische geschriften van de Joden.

Er zijn veel apocalyptische geschriften van de Joden die niet als Schrift beschouwd moeten worden, en dat worden ze ook niet. Maar ze gebruiken allemaal dit soort beeldspraak. Wanneer je het boek Openbaring leest, dat in de eerste eeuw na Christus is geschreven, besef je dat de Joden en christenen die met deze apocalyptische literatuur vertrouwd waren, meteen zouden hebben gevonden dat het boek aansloot bij het soort literatuur dat ze gewend waren te lezen. Natuurlijk zouden ze het niet als letterlijk opvatten, net zomin als Haman en Mordechai letterlijk draken waren of Esther letterlijk een bronnetje was dat een rivier werd.

Deze toevoegingen aan het boek Esther leren ons dus iets over de manier waarop Joden apocalyptische beeldspraak gebruikten om gebeurtenissen te beschrijven waarvan we het achterliggende verhaal daadwerkelijk kennen. Dat kan ons helpen en

ons waarschuwen om andere apocalyptische geschriften, waaronder het boek Openbaring, niet al te letterlijk te benaderen.

We zijn nu aan het einde van Esther gekomen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Esther 6:13
- Esther 6:14
- Esther 7:1-4
- Esther 7:5-6
- Esther 7:7
- Esther 7:8
- Esther 7:9
- Esther 7:10
- Kolossenzen 2:15
- Hebreeën 2:14
- Johannes 3:14
- Esther 8:1
- Esther 8:2
- Esther 8:3-6
- Esther 8:7-8
- Esther 8:9
- Esther 8:10-12
- Esther 8:13-15
- Esther 8:16-17
- Esther 9:1
- Esther 9:2-3
- Esther 9:4-6
- Esther 9:7-10
- Esther 9:11-12
- Esther 9:13-14

- Esther 9:15-17
- Esther 9:18-19
- Esther 9:20-22
- Esther 9:23-24
- Esther 9:25-28
- Esther 9:29-32
- Esther 10:1-3

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.